

UTDRAG FRA DEN LEKSIKRYPTISKE ENCYKLOPEDI

Andreia (gr. ἀνδρεία) er en av de fire kardinaldydene, og blir som regel oversatt til norsk med «mot». Selve ordet er beslektet med det greske ordet for mann, «άνήρ». Det er også en av karakterdydene til Aristoteles, og forstås som stadiet mellom dumdristighet og feighet.

Antinatalisme er tanken om at det å bli født i seg selv er et onde, og antinatalister vil gjerne hevde at det å sette barn til verden er moralsk galt. Synet kan spores helt tilbake til antikken, og har blitt forsvart av forskjellige filosofer og religiøse tradisjoner gjennom tidene. I den vestlige tradisjonen var Sofokles en av de første som ga uttrykk for antinatalisme. I en av sine tragedier skriver han at det beste er å simpelthen ikke bli født, og at det nest beste er å dø raskt. Det i seg selv gir oss imidlertid ikke grunn til å anta at Sofokles selv var en tilhenger av dette synet. En av de første filosofene som tilsynelatende var tilhenger av antinatalismen var kyreneikeren Hegesias, som ifølge Cicero skrev en bok som het *Sultedøden* (gr. ἀποκαρτερῶν) som angivelig var ment for å overtale leserne om at lykke var umulig å oppnå og at det følgelig var like greit å dø først som sist. Denne boken skal ha hatt den tiltenkte virkningen, og Hegesias ble derfor bannlyst fra Alexandria. Det er dog vanskelig å vite dette sikkert, ettersom vi har få kilder. Det bør også påpekes at antinatalister ikke nødvendigvis er tilhengere av selvmord, ettersom døden kan være like lite attråverdig som livet.

Noen moderne tenkere har vært langt mer tydelige i sin tilslutning til dette synet. Av disse kan vi nevne blant annet den sør-afrikanske professoren David Benatar, og vår egen Peter Wessel Zapffe. David Benatar sitt argument er at det er en asymmetri mellom nytelser og lidelser, ettersom det *er* et gode å unnsnippe lidelser, men det er *ikke* et onde å gå glipp av nytelser så sant du ikke er i stand til å være klar over at du har gått glipp av dem. Dersom man blir født, vil det også sannsynligvis være en overvekt av lidelse, i det minste dersom man forstår lidelse i en bred forstand, og det å oppleve denne lidelsen vil være et onde. Dersom man ikke blir født vil man unnsnippe all lidelsen som hører livet til, og det å ikke oppleve den eventuelle nytelsen som et menneske vil oppleve i livet vil, ifølge Benatar, ikke være et onde. Følgelig er det best å ikke bli født, og det er moralsk galt å sette barn til verdenen.

Zapffe er ikke først og fremst opptatt av nytelse og lidelse, men heller opptatt av livets manglende mening. I essayet «Den siste Messias» sammenligner han mennesket med et forhistorisk dyr som utviklet stadig større horn som følge av seksuell selektering. Hornene ble etter hvert så store at dyret ble et lett byttedyr og døde ut. Mennesket har på sin side utviklet overfunksjonelle bevissthetsevner, som får oss til å søke mening i en meningsløs tilværelse, og rettferdighet i en verden som ikke kan gi oss det. Tittelen til essayet viser til en person som velger å avstå fra å formere seg og dermed gjør sitt for at menneskeheten skal dø ut. **H.L.K.**

Antroposentrisme er tanken om at mennesket utgjør det aksiologiske sentrum i universet. De færreste vil bruke dette ordet om seg selv, så det blir for det meste brukt av diverse miljø-etikere som forsøker å argumentere for og å utvikle en etikk som evner å tilskrive eller anerkjenne verdi for flere ting enn bare mennesket, altså en ikke-antroposentrisk etikk.